

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania D.Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Warszawie
o zasiłek chorobowy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17
grudnia 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego w
Warszawie
z dnia 28 lutego 2024 r., sygn. akt XIII Ua 44/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 marca 20219 r. (znak: [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, odmówił D.Z. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 lutego do 15 marca 2019 r. W uzasadnieniu podano, że D.Z., jako osoba prowadząca działalność gospodarczą nie przystąpiła do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i w związku z tym nie przysługiwało jej prawa do zasiłku chorobowego.

Decyzją z 27 marca 2019 r. (znak: [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie uchylił decyzję z 12 marca 2019 r. i przyznał D.Z. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 1 lutego do 15 marca 2019 r. W uzasadnieniu

wskazano, że po ponownej weryfikacji ubezpieczenia ustalono, że D.Z. podlega do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od 1 lutego 2019 r.

Decyzją z 16 maja 2019 r. (znak: [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie uznał, że podstawę wymiaru zasiłku chorobowego od 1 lutego do 31 maja 2019 r. stanowi kwota 2.467,03 zł. W uzasadnieniu podano, że w związku z tym, że niezdolność do pracy D.Z., z powodu choroby powstała od 29 stycznia 2019 r., a ubezpieczeniu chorobowemu podlega od 1 lutego 2019 r., do podstawy wymiaru zasiłku chorobowego od 1 lutego do 31 maja 2019 r. została przyjęta miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe za luty 2019 r. Podstawę wymiaru zasiłku chorobowego od 1 lutego do 31 maja 2019 r. stanowi zatem kwota 2.467,03 zł (podstawa wymiaru składki 2.859 zł po pomniejszeniu o 13,71%).

Podstawa wymiaru zasiłku przysługującego D.Z. od 1 lutego do 31 maja 2019 r. w wysokości obliczonej przy uwzględnieniu okresu pozostawania w zatrudnieniu, na podstawie umowy o pracę wynosiła 6.151,43 zł.

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń, wyrokiem z 14 kwietnia 2023 r. (sygn. akt VII U 265/19), wydanym w sprawie D.Z., przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, o zasiłek chorobowy:

1. zmienił zaskarżone decyzje z 27 marca 2019 r. (znak: [...]) i z 16 maja 2019 r. (znak: [...]), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie i ustalił, że podstawę wymiaru zasiłku chorobowego od 1 lutego 2019 r. do 31 maja 2019 r. stanowi kwota 6.151,43 zł;
2. wniosek odwołującej D.Z. o odsetki oraz o zmianę podstawy wymiaru zasiłku chorobowego za okres od 29 do 31 stycznia 2019 r. oraz od 1 czerwca 2019 r. do 12 sierpnia 2019 r., przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie celem rozpoznania;
3. umorzył postępowanie w zakresie odwołania odwołującej D.Z. od decyzji z 12 marca 2019 r. (znak: [...]), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie.

Na skutek apelacji organu rentowego, Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 28 lutego 2024 r. (sygn. akt XIII Ua 44/23): zmienił zaskarżony wyrok w pkt 1 w ten sposób, że oddalił odwołanie oraz zasądził od D.Z., na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Warszawie, kwotę 120 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Skargę kasacyjną od wyroku Sadu Okręgowego w Warszawie, do Sadu Najwyższego wywiodła odwołująca, zaskarżając judykat w całości, zarzucając:

1. rażące naruszenie prawa materialnego, polegające na błędnej wykładni oraz niezastosowaniu przez Sąd przepisu prawa materialnego, bez jego wszechstronnego rozważenia, a dokładniej art. 36 ust. 1 i 4 w zw. z art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przez błędną ich wykładnię, polegającą na przyjęciu, że przepisy te nie mają zastosowania przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego skarżącej w sytuacji, gdy niezdolność do pracy powstała przed ustaniem tytułu ubezpieczenia i trwa nadal po ustaniu tego tytułu (w przypadku skarżącej niezdolność do pracy trwała od 29 stycznia 2019 r., a więc powstała przed ustaniem tytułu ubezpieczenia chorobowego ze stosunku pracy tj. 31 stycznia 2019 r.), a w konsekwencji ich niezastosowanie;
2. rażące naruszenie prawa procesowego, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, tzn. art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c., polegające na sporządzeniu uzasadnienia przez Sąd II instancji, bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań, tj. bez przytoczenia podstawy prawnej wyroku, co skutkowało niedostatecznym wyjaśnieniem w uzasadnieniu przyczyn, dla których Sąd II instancji uwzględnił apelację organu rentowego.

W związku ze stawianymi zarzutami, skarżąca wniosła o:

1. uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania;
2. ewentualnie, zmianę w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenie, co do istoty sprawy, tj. oddalenie apelacji organu rentowego;

3. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżąca wniosła też o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując jednocześnie, jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz oczywistej zasadności.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uzasadniony jest w ocenie skarżącej oczywistą jej zasadnością oraz rozbieżnością w orzecznictwie sądów, gdyż zastosowanie do ustalenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego art. 46 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa dla ubezpieczonego niebędącego pracownikiem, którego niezdolność do pracy powstała w okresie zatrudnienia i trwa nieprzerwanie nadal, po objęciu tego ubezpieczonego dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, oznacza popełnienie oczywistego błędu w interpretacji i zastosowaniu przepisów ustawy zasiłkowej. W ocenie skarżącej w takim wypadku znajduje zastosowanie art. 36 ust. 1 i 4 i art. 48 ust. 2 tej ustawy, co wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 18 lipca 2018 r., w sprawie o sygn. akt III UZP 2/18. Natomiast skarżąca dalej wskazała na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to jest art. 36 ust. 1 i 4 ustawy zasiłkowej. Przepisy te były odmiennie interpretowane w orzeczeniach Sądu Najwyższego. W wyroku z 25 lipca 2018 r., w sprawie o sygn. akt I UK 185/17 wyrażono pogląd prawny, zgodnie z którym, do ustalenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego, z mocy art. 36 ust. 4 ustawy zasiłkowej, istotny jest przede wszystkim moment ziszczenia się ryzyka objętego ustawą, czyli w przypadku zasiłku chorobowego - powstanie niezdolności do pracy w powiązaniu z warunkami płacowymi ubezpieczonego pracownika, określonymi u pracodawcy zatrudniającego go w dacie powstania niezdolności do pracy. Z kolei w wyroku z 16 maja 2006 r., w sprawie o sygn. akt I UK 291/05, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że kompensowane z ubezpieczenia społecznego może być to wynagrodzenie, którego pracownik faktycznie nie uzyskuje w związku z chorobą,

czyli należne od aktualnego pracodawcy, a nie takie, które osiągał w przeszłości, przed zajściem zdarzenia chronionego ubezpieczeniem chorobowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu), w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Podkreślenia także wymaga, że ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek

przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, czego w niniejszej sprawie zabrakło. Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy więc odwołać się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy, w ramach przedsądu, bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Strona skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując jako przesłankę przedsądu art. 398⁹ § 1 pkt 2, tj. istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz oczywistej zasadności. Jej zdaniem potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym dotyczy art. 36 ust. 1 i 4 ustawy zasiłkowej. Autorka wniosku nie uzasadniła jednak szerzej swojego stanowiska w tym zakresie – co uniemożliwia jego pozytywne rozpoznanie. Tymczasem odwołać się do potrzeby wykładni

przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie, w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22, Legalis nr 2741242). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r. I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Raz jeszcze należy przypomnieć, że na tym etapie postępowania analizie podlega jedynie wniosek o przejęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a nie zarzuty podniesione w ramach podstawy kasacyjnej. Strona skarżąca obowiązków wynikających z przepisów Kodeksu postępowania cywilnego jednak nie wykonała.

Należy także przypomnieć, że Sąd Najwyższy dokonywał już wykładni przywoływanych przez stronę skarżącą przepisów prawa materialnego. W postanowieniu z 16 maja 2019 r. (I UK 278/18) Sąd Najwyższy wskazał, że w myśl zasady *lege non distinguente* art. 46 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ma zastosowanie do wszelkich okresów pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia.

W szczególności wykładnia językowo-logiczna nie pozwala na postawienie tezy, że ograniczenie wysokości podstawy wymiaru zasiłku chorobowego, uregulowane w tym przepisie ma miejsce tylko wówczas, gdy prawo do zasiłku powstało po ustaniu tytułu ubezpieczenia, a nie ma zastosowania w takiej sytuacji, gdy prawo powstało w czasie trwania tytułu ubezpieczenia i obejmuje również okres po jego ustaniu. Zasada ustalania wysokości zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem (art. 36) nie ulega zmianie, w odniesieniu do okresu zasiłkowego, przypadającego po ustaniu tytułu ubezpieczenia, a w tym przypadku po ustaniu stosunku pracy. W art. 46 ustawy zasiłkowej, określona została jedynie górna granica wysokości podstawy wymiaru zasiłku chorobowego. Granicę tę stanowi kwota wynosząca 100% przeciętnego wynagrodzenia, ustalanego dla celów emerytalnych. W myśl zasady *lege non distinguente*, art. 46 ustawy zasiłkowej ma zastosowanie do wszelkich okresów pobierania zasiłku chorobowego, po ustaniu tytułu ubezpieczenia. W szczególności wykładnia językowo-logiczna nie pozwala na postawienie tezy, że ograniczenie wysokości podstawy wymiaru zasiłku chorobowego, uregulowane w tym przepisie, ma miejsce tylko wówczas, gdy prawo do zasiłku powstało po ustaniu tytułu ubezpieczenia, a nie ma zastosowania w takiej sytuacji, gdy prawo powstało w czasie trwania tytułu ubezpieczenia i obejmuje również okres po jego ustaniu. Zasadą jest, że zasiłek chorobowy pełni funkcję rekompensującą utratę zarobku. Taką funkcję zasiłku chorobowego zaakcentował Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z 5 kwietnia 2005 r. (I UK 372/04). Nie budzi zatem wątpliwości, powiązanie prawa do zasiłku z utratą wynagrodzenia za pracę, na skutek niezdolności do niej. Po ustaniu zatrudnienia pracownik nie pracuje, nie nabywa zatem prawa do wynagrodzenia. Co do zasady, nie ma więc podstaw do rekompensaty utraconego wynagrodzenia, gdyż utrata zarobku następuje w tym okresie nie na skutek choroby, lecz ustania zatrudnienia. Nie ma postaw do zakwestionowania, ze względów aksjologicznych, zróżnicowania wysokości zasiłku chorobowego, w zależności od tego czy przypada on na okres trwania ubezpieczenia, czy na okres po jego ustaniu. Odpadnięcie funkcji kompensacyjnej zasiłku w odniesieniu do okresu po ustaniu zatrudnienia, stanowi dostateczną podstawę do zróżnicowania (obniżenia w niektórych

przypadkach) wysokości zasiłku. Cecha różnicująca, a mianowicie pozostawanie lub niepozostawanie w okresie ubezpieczenia, musi być uznana za relewaną.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

DS.

[SOP]